

Gmina Wołomin

Model współpracy instytucji
i placówek oświatowych
realizujących kształcenie dzieci
i młodzieży ze specjalnymi
potrzebami edukacyjnymi

- Powiat wołomiński to 216631 mieszkańców.
- Gmina Wołomin liczy aktualnie 50549 mieszkańców.
- Według statystyk Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności rocznie wydaje się około 1900 orzeczeń dla osób do lat 16 (wg. danych 2011 roku) z czego ze względu na niepełnosprawność umysłową - 29, psychiczną – 16, zaburzenia słuchu i mowy – 25, choroby narządu wzroku – 8, niepełnosprawność ruchową – 39, pozostałe orzeczenia – z powodu chorób przewlekłych.
- W gminie Wołomin są 2 licea ogólnokształcące, 8 gimnazjów, 11 szkół podstawowych, 8 przedszkoli publicznych, 6 publicznych prowadzonych przez osoby prawne inne niż jst i osoby fizyczne oraz 19 przedszkoli i punktów przedszkolnych niepublicznych.

Koordynator gminny:

Maria Krukowska - wieloletni nauczyciel wychowania przedszkolnego, pracownik samorządowy, dyrektor przedszkola.

- Na początku mojej pracy pedagogicznej do przedszkoli publicznych nie przyjmowano dzieci niepełnosprawnych. Dzieci były odsyłane od placówki do placówki.
- W gminie funkcjonowała szkoła specjalna, do której przyjmowano dzieci od 7 roku życia.
- W 1980 roku, dzięki determinacji ówczesnej dyrektor przedszkola, zostało przyjęte pierwsze dziecko niepełnosprawne do placówki gminnej - trzyletni chłopiec z porażeniem mózgowym (objęty wychowaniem przedszkolnym do 10 roku życia w grupie 30 osobowej). Był to duży krok, bo z czasem dzieci niepełnosprawne zaczęły pojawiać się w szkołach i przedszkolach ogólnodostępnych.
- W 1990 roku utworzono oddział specjalny dla dzieci niepełnosprawnych. Przyjmowane były dzieci z różnymi niepełnosprawnościami. Utworzenie oddziału było odpowiedzią na ogromne potrzeby społeczne.

- Wszyscy zdawaliśmy sobie sprawę, że nie jesteśmy przygotowani do pracy z dziećmi niepełnosprawnymi. Było to wyzwanie, któremu należało sprostać.
- Patrząc z perspektywy czasu, dzisiejszych warunków stwarzanych dzieciom niepełnosprawnym i wymagań wobec nauczycieli i placówek, uważam, że ówczesna dyrekcja i nauczyciele wykazali się wielką odwagą. Po kilku latach jednak oddział został zlikwidowany ze względów formalnych.
- Nieco później utworzono oddziały integracyjne w dwóch szkołach podstawowych.

- Rok 2003 został ogłoszony Europejskim Rokiem Osób Niepełnosprawnych.
- Z inicjatywy gminnych placówek pracujących na rzecz dzieci niepełnosprawnych - Przedszkola nr 9, Szkoły Podstawowej nr 4 i nr 7 - w Wołominie została zorganizowana wojewódzka konferencja „Człowiek niepełnosprawny w świecie dzieci i dorosłych”, na którą zaproszono przedstawicieli samorządów lokalnych, Ministerstwa Edukacji, Kuratorium, placówek oświatowych i innych instytucji pracujących na rzecz osób niepełnosprawnych oraz rodziców dzieci niepełnosprawnych.
- Celem konferencji było określenie zakresu wspólnych działań na rzecz poprawy funkcjonowania osób niepełnosprawnych w społeczeństwie. Na konferencji wypracowano wiele wniosków, które rozesłano wszystkim uczestnikom.
- Niektóre z nich zostały zrealizowane (np. utworzenie oddziału integracyjnego w przedszkolu), inne, które wymagały nakładu środków finansowych, nie doczekały się realizacji. Jednak problemy poruszane na konferencji zwróciły uwagę społeczeństwa na potrzeby tej grupy osób.

- W 2012 roku uczestnicy spotkania z 2003 roku ponownie spotkali się celem weryfikacji podjętych działań.
- W okresie między konferencjami wiele postulatów udało się zrealizować jak np. stopniowe likwidowanie barier architektonicznych, zwiększanie liczby godzin dla specjalistów, wprowadzenie badań dla dzieci od 2 roku życia, prowadzono szkolenia dla asystentów dzieci niepełnosprawnych, utworzono w gimnazjum oddział integracyjny.
- Został ogłoszony konkurs na logo, które miało promować wszystkie podejmowane działania.

- Dlaczego tak trudno było zrealizować wszystkie wnioski? Odpowiedź nasuwa się sama. Konferencja była dobrowolnym spotkaniem instytucji i osób zainteresowanych problemami osób niepełnosprawnych. Wysunięto wiele istotnych wniosków, które mogły być zrealizowane tylko dzięki dobrej woli uczestników obu konferencji. Ale to, jak doświadczenie pokazało, nie wystarczy.
- I tu pojawiła się możliwość wypracowania instytucjonalnych zasad szerokiej, efektywnej współpracy instytucji i placówek pracujących na rzecz dzieci ze SPE:

„Model współpracy instytucji i placówek oświatowych realizujących kształcenie dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi” zaproponowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji w Warszawie.

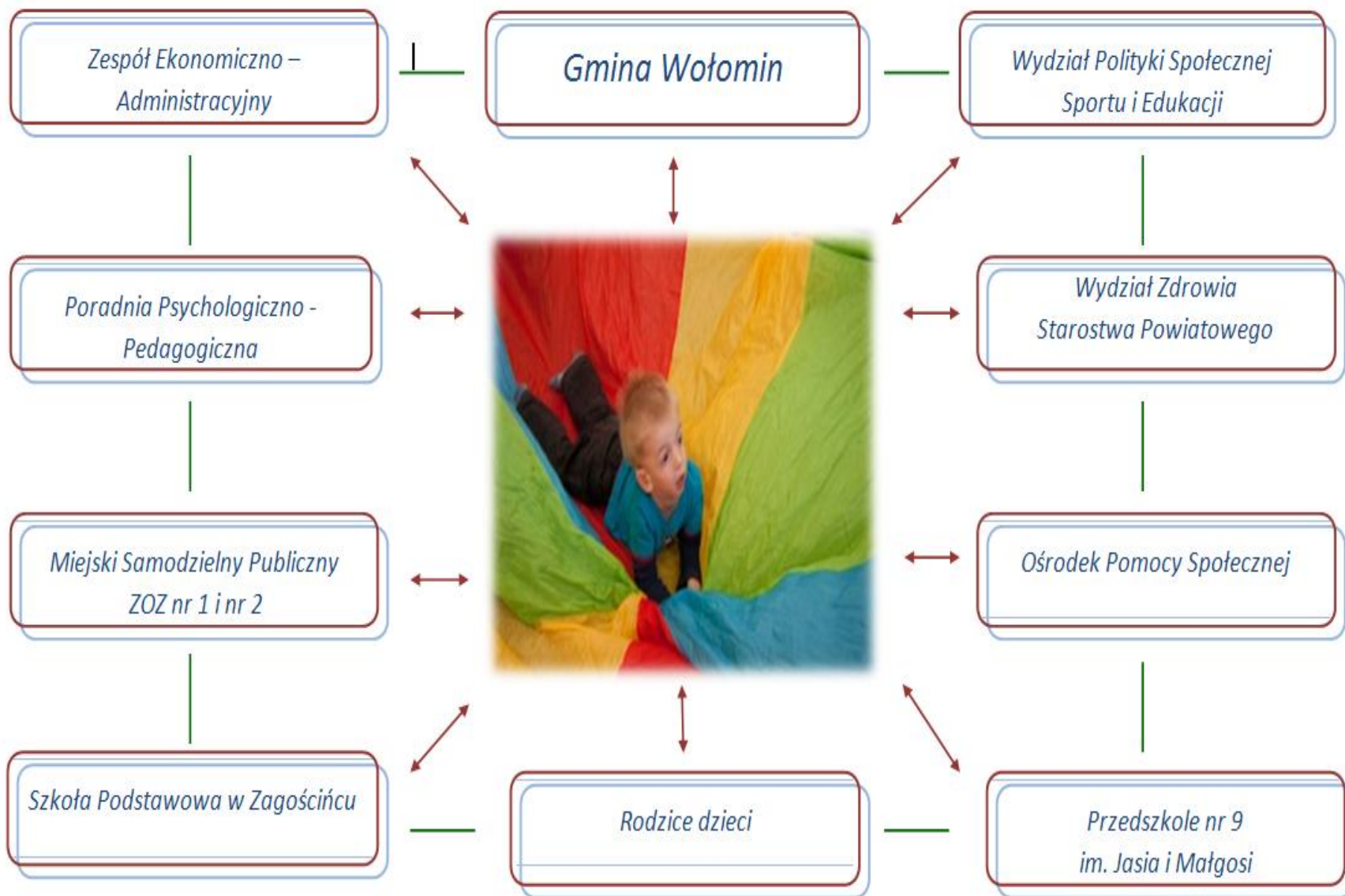

- Pani Liliana Zientecka – ówczesna naczelnik Wydziału Polityki Społecznej, Edukacji i Sportu, po otrzymaniu zaproszenia do współpracy, natychmiast wyraziła akces uczestnictwa w projekcie.
- Został powołany koordynator gminny – Maria Krukowska - wieloletni nauczyciel wychowania przedszkolnego, pracownik samorządowy, dyrektor przedszkola.

Do realizacji modelu zostali zaproszeni:

- Wydział Polityki Społecznej, Sportu i Edukacji Urzędu Miejskiego,
- Zespół Ekonomiczno - Administracyjny Szkół i Przedszkoli w Wołominie,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Wołominie,
- Wydział Zdrowia Starostwa Powiatowego,
- Ośrodek Pomocy Społecznej
- Miejski Samodzielny Publiczny ZOZ nr 1 i nr 2
- Szkoła Podstawowa w Zagościńcu,
- Przedszkole nr 9 im. Jasia i Małgosi,
- W terminie późniejszym dołączyła do projektu Szkoła Podstawowa nr 7 z Oddziałami Integracyjnymi im. Królowej Jadwigi w Wołominie,
- Rodzice dzieci.

Wszyscy zaproszeni wyrazili chęć współpracy. Wymienione instytucje reprezentowali – dyrektorzy, naczelnicy, pedagodzy specjaliści, pedagodzy szkolni, psychologowie, pielęgniarki środowiskowe, pracownicy socjalni, nauczyciele szkół i przedszkoli, rodzice dzieci.

Wdrażanie modelu w gminie Wołomin przebiegało dwutorowo:

- 1.** Rozpoznawanie potrzeb środowiska w zakresie edukacji dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (rozmowy z rodzicami dzieci, nauczycieli, pielęgniarkami, terapeutami pracownikami socjalnymi, udzielanie wsparcia, zebrania z rodzicami).
- 2.** Określenie możliwości współpracy poszczególnych instytucji w celu jak najszerszego poznania potrzeb dziecka i możliwości ich zaspokajania.

Typ niepełnosprawności	Licea	Gimnazja	Szkoły podstawowe	Przedszkola	Przedszkola Niepubliczne	Ogółem dzieci
Słabowidzące			1	1		2
Słabosłyszące		5	2	1	1	9
Niepełnosprawność umysłowa w stopniu lekkim		11	12	6	2	31
Niepełnosprawność umysłowa w stopniu umiarkowanym		1	1	1	5	8
Niepełnosprawność ruchowa , w tym z afazją	3	5	12	1	3	24
Autyzm, w tym z zespołem Aspergera		11	22	7	38	78
Niepełnosprawność sprzężona		4	4	1	10	19
Zagrożenie niedostosowaniem społecznym		1	5			6
Niedostosowanie społeczne			2	1		3
Wczesne wspomaganie			1	3	39	43
Ogółem						223

W oddziałach integracyjnych w szkołach – 69, w przedszkolu gminnym 9, pozostali uczniowie 47– integracja włączająca.

Ponadto 31 dzieci jest dowożonych na zajęcia do innych miejscowości: Warszawa – 18, na terenie powiatu 13

W okresie realizacji przeprowadzono następujące działania:

- Wszyscy dyrektorzy szkół i przedszkoli gminy Wołomin zostali zapoznani z założeniami projektu oraz ustalono wspólne kierunki działań.
- Sporządzono zestawienie dotyczące liczby dzieci ze SPE w gminie.
- W zakładce „Edukacja” na stronie internetowej Urzędu Miejskiego założono podzakładkę „Kształcenie Specjalne”, w której umieszczono podstawy prawne oraz bieżące informacje o projekcie i inne materiały.
- Zatrudnia się pomoc nauczyciela dla dzieci z autyzmem - obecnie 16 osób.
- Na tablicach w przedszkolach umieszczono informacje dla rodziców o możliwości starania się o orzeczenie o wczesnym wspomaganie dziecka.
- Podjęto starania o zatrudnienie w Wołominie psychiatry dziecięcego, co skróciłoby drogę i czas oczekiwania na orzeczenie.
- Utworzono w Urzędzie Miejskim w Wołominie punkt informacyjny dla rodziców dzieci niepełnosprawnych i osób niepełnosprawnych – informacji raz w miesiącu udziela pracownik PCPR.
- W starostwie powołano zespół koordynujący realizację Narodowego Programu Zdrowia Psychicznego, w skład Zespołu powołano koordynatora Projektu.

- Prowadzone były indywidualne spotkania z rodzicami dzieci uczestniczących w projekcie w celu:
 - ✓ zapoznania się z trudnościami w okresie diagnozowania dziecka,
 - ✓ omówienia bieżących potrzeb w zakresie zdrowotnym, edukacyjnym i socjalnym,
 - ✓ analizy sukcesów i porażek dzieci,
 - ✓ udzielania wsparcia.
- We wszystkich placówkach prowadzących edukację dzieci ze SPE odbyły się spotkania rodziców z dyrektorem ZEASiP- Haliną Bonecką i dyrektorem placówki w celu zapoznania się z oczekiwaniami rodziców, określenia sposobów i możliwościami ich realizacji oraz finansowania ze środków gminy.
- Pielęgniarki środowiskowe opracowały druk wywiadu, zawierający między innymi informacje dot. prawidłowości rozwoju dziecka.
- Zawiązała się grupa inicjatywna rodziców w celu stworzenia na bazie małej, istniejącej szkoły wiejskiej, kameralnej szkoły integracyjnej.

W ramach realizacji zadań modelu wsparcie otrzymało:

- 10 uczniów Szkoły Podstawowej w Zagościńcu z niepełnosprawnościami: z lekkim upośledzeniem umysłowym, z zespołem Aspergera, dzieci autystyczne oraz niedostosowane społecznie.
- 7 wychowanków Przedszkola nr 9:
2 dzieci autystycznych, 1 z niepełnosprawnością ruchową oraz 4 dzieci z orzeczeniem o wczesnym wspomaganium.
- 2 dzieci - w ramach trwania projektu zostało objętych obserwacją psychologa i po rozmowie z rodzicami było diagnozowanych przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną.

Wnioski/rekomendacje wynikające z realizacji projektu:

- Wzajemne zadania i obowiązki wszystkich podmiotów (w tym organizacji pozarządowych i stowarzyszeń) powinny być obligatoryjne, jednoznaczne i usankcjonowane prawnie.
- Należy podjąć działania w celu przekonania rodziców, że przekazywanie placówkom oświatowym informacji o dysfunkcjach dziecka oraz zgłaszanie się do Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej i specjalistów, po otrzymaniu wniosku od nauczyciela- specjalisty, jest konieczne z punktu widzenia udzielenia efektywnej pomocy dziecku.
- Zwiększenie roli pielęgniarki środowiskowej i lekarza pediatry jako pierwszego ogniwa diagnozowania ewentualnych dysfunkcji w rozwoju dziecka.
- Zwiększenie roli wczesnego wspomaganie (skrócić i przyspieszyć proces diagnozowania) – wczesna terapia nie spełnia swojej roli z uwagi na zbyt późne jej rozpoczynanie.
- Zatrudnić lub zwiększyć liczbę specjalistów (psychiatra, neurolog dziecięcy, psycholog) – brak specjalistów wpływa na zbyt długi proces diagnozowania.

- W wyniku prowadzonej integracji włączającej w porównaniu do integracji w grupie integracyjnej, stwierdzono, że im lżejszy stopień i rodzaj posiadanej przez dziecko niepełnosprawności, tym łatwiejsze nauczanie. W integracji włączającej bardzo ważna jest dobra współpraca z rodzicami.
- Trudności to przede wszystkim liczebność klas, brak wsparcia ze strony pedagoga specjalnego, brak optymalnego wyposażenia w klasach w odpowiednie pomoce dydaktyczne i sprzęt.
- Konieczność prowadzenia akcji uświadamiającej (zdarza się, że rodzice wypierają problem, nie występują z inicjatywą przeprowadzenia badań lub też są nieświadomi potrzeby takich badań).
- Dużą przeszkodą w realizacji projektu stały się zmiany personalne na stanowiskach kierowniczych w niektórych instytucjach po wyborach, stąd tak ważne jest usankcjonowanie prawne funkcjonowania modelu.

Dziękuję za uwagę 😊